

Alle de dagen

OPGANG

door Leentje M. Hagen

TOEN de brandende hemel, na het verloren zinken van de zon, overging in het teeder rood van de avond, kwam de oude boer in de deur staan. Scherp en donker teekende achter hem de boerderij zich af tegen het licht. Er klonk wat ver gerinkel van vaatwerk uit de plaats en het geruchten van veel levende have sloeg, als een damp, uit de stal de stilte in. Een late kar schommelde de landweg af, de voerman riep een groet naar de jonge boer, die in het kleine tuintje bezig was en iets terug riep. Het schoen Horst Brinkman, dat hij de gansche winter overhuis had gezeten en de wereld rondom hem vreemd was geworden. Maar met een oud, vertrouwd geluid, zong de avondwind in de boomen voor de hoeve. Zeker, de lucht werd zachter, de regen had de kou er uit gehaald. Voor hij het wist liep de oude boer, de handen op de gebogen rug, het kleine paadje langs het voortuintje af. Albert, de jonge boer, was bezig om het palmhaagje bij te knippen. Hij zeide niets, toen de oude man voorbij wandelde, en het was lang geleden dat deze hem wat te zeggen had gehad. In de deur van het bakhuis, achter hen, verscheen welgedaan en forsch de vrouw des huizes. Met de handen in de zij keek ze even verbaasd haar vader na, schudde het hoofd, en klepperde op haar muilen weer naar binnen. De oude Horst Brinkman liep onzeker verder. Het was hem als een doove, die plotseling een verre geliefde stem weer meent te hooren. Als een blinde, die vaag, door nevelen, een bekend gezicht gaat onderscheiden. Een lang-vergeten gevoel begon aarzelend te roeren in zijn hart. Hoe wonderlijk-vreemd en wonderlijk-bekend scheen hem dit alles. In de korte, grauwe winterdagen had hij zijn eerste tocht, na de winter, over de vaderlijke hoeve, zoo anders gedacht. Dan had hij de hemel grijs en dik gezien, als steeds. Over de landen kroop het trage geklep van de torenklok en de menschen kwamen aan de deuren staan en zeiden: „De oude Horst Brinkman is uut de tied!” Daarna zouden ze komen, van de verre en nabije hoeven, en uit het dorp, vrienden en verwanten, de heele lange lijst, die daar in 't kammenet in de onderste schuiflade lag te wachten. Om Horst Brinkman, de laatste boer van zijn geslacht, ten grave te dragen. En daarna zou voorgoed het vreemde geslacht bezit nemen van de hoeve. Schommelend en stootend zou de boerenwagen voorthotsen over de weg — de eeuwenoude landweg, tusschen de peppels en de wilgen. Zijn kist zou staan tusschen de bossen stroo, aan weerskanten op den wagen zouden de vrouwen boven de kist snikken in de groote witgeplooiden zakdoeken..... Het zou een echte, ouderwetsche boerenbegrafenis zijn, zonder al die gehuurde fransen uit de stad, van een zwarte koets waar ze de kist instopten om 'n niet te zien en vreemde paarden, met geleende doeken over 't lijf, met lange zijden franje er aan, die hem voor 't laatst zouden moeten trekken. Neen, zijn eigen oude Bles zou hem trekken, en onder den blooten hemel wilde hij naar zijn graf gebracht worden, die laatste korte tocht, en Albert zou de teugels houden. Die laatste en grootste bitterheid moest hij meenemen naar zijn graf, dat een

OPGANG · vreemde zat op de plaats van den zoon en hem leiden zou, nu hij zelf niet meer gaan kon.

Teuntje zou zeker snikken boven de kist, zooals het een goed dochter betaamt bij de dood van den vader, maar bij Albert — zou er bij hem ook eenige droefheid zijn in het hart?

En Teuntje zou zeker haar schouders daarna ophalen. Vader was altijd zoo wonder. Nu stierf je als de rijkste boer van de omtrek, en je had een begrafenis, waar de armste daglooner, die in „het fonds” was nog de neus voor optrok. En ze zou klagen, omdat het haar te koud en te kil was, op die open boerewagen, maar ze zou het niet durven laten voor 't laatst, die eene keer, dat hij nog zou bevelen.

Een oude eerlijke boerenbegrafenis zou hij hebben, dat moesten ze allemaal kunnen zien. Als een vreemde flits schoot het toen door hem heen — allemaal, maar hij zelf?

Hij draaide zich om, naar de boerderij, en als elk onheuglijk voorjaar greep hem weer de verbazing, dat zijn hof daar zoo klein en donker lag, onder de onmeetlijke glorie van de avondhemel.

Nu dacht hij — zou hij dan die grootere glorie al mogen aanschouwen van het land waar de zon nimmer ondergaat?

De oude boer stond doodstil, het was hem of een zeer teedere hand streek over zijn hart, over alles wat koud en hard en versloten daarin lag. Het was, of diep in hem iets vergeleed, een oude wrok, die hij had gekoesterd.....

Ja, hij had de heele winter overhuis gezeten. Voor het klein venster van zijn opkamertje stonden de dagen grauw en grijs. Dan las hij in de oude Bijbel van zijn geslacht, de visioenen van bloed en goud. Bevend lekten er de vlammen van de vuurgloed van Gods grimmigheid in door en zijn hart had ja! gezegd, ja Heere kom haastiglijk en doe naar Uw woord. Volvoer Uw wrake over de menschenkinderen en verdelg deze aarde van voor Uw aanzicht.

Of leerden niet de teekenen der tijden dat het einde nakende was?

Steed niet dag aan dag het geklaag der kinderen Gods tot voor Zijn troon, en raapte God niet al de rechtvaardigen uit de landpalen van Zion weg, opdat hun oogen niet zien zouden de gruwel der verwoesting?

Dan had hij in volle overtuiging geweten, dat ook zijn ure nu spoedig komen zou en hij had daarom gebéden: Neem mij weg, mijn Heere, want mijn ziel is moede en mat in het land mijner vreemdelingschap.

Maar God toefde te komen en nooit klonk in de diepe donkerheid der nachten, of in de trage stilte van de dagen, Zijn stem. En soms ging de zon onder aan het venster van zijn kamertje, in rood en goud, in nevelen van bloed. Dan was door zijn hart een trilling gegaan — zouden nu de hemelen niet scheuren om de blinkende heerlijkheid van den Rechter door te laten? Maar altijd was het de grijze schemer, die even daarna het vertrek binnen sloop en dan was er weer de lange, eenzame avond.

Om hem was de boerderij, het leven van menschen en beesten in een warme, besloten gemeenschap. Maar hij, de oude boer, was daarbuiten getreden — omdat hij er anders buiten gezét zou zijn, zeide zijn hart. De jonge vreemde boer, die zijn dochter genomen had, en het beheer van de hof voerde — Vader werd al zoo oud, en de tijden waren zoo anders dan vroeger. Het bedrijf, het boerenbedrijf, moest een andere kant uit. Neen, Vader wist daar niet zoo van, de jonge boer zette zijn wil door, als 't niet goedschiks ging, dan met geweld.

Toen was de groote bitterheid geslopen in het hart van de boer.

Een zoon, dat zou anders zijn geweest. Dat was eigen bloed. Maar een vreemde, en Teuntje, zijn eenige dochter, die partij trok voor den vreemde..... En hij had gelezen in het oude boek, dat de dagen zullen komen, zoo wanneer

de tongen zullen opstaan tegen de ouden, en de zonen tegen de vaders, de dochters tegen de moeders.

Hier was toen voor 't eerst, dat hij er soms dankbaar om was, dat zijn Joukje, zijn veelgeliefde vrouw, reeds zoovele jaren hem was voorgedaan, en dit niet meer behoefde te beleven.

De oude boer was nu aan het eind van het pad, aan de driesprong gekomen, en keek uit over de wijde landen.

Een blauwig waas hing al om de boomen in de verte, de nevel dampte boven de vaarten. Langzaam waasde achter hem het rood weg in grijs en donkerblauw. De hemel sloot zich zoo dicht over de aarde.

Weer roerde het teedere gevoel in zijn hart zich en gleed over al het brandend heen, dat hij weer opengereten had.

Zijn leven, had hij gedacht, wat had het nog voor zin? Zijn vrouw was dood, geen zoon om na hem de oude naam verder te dragen. Zijn dochter die naast een vreemde stond en de hoeve erfde. Geen doel meer, geen betekenis, afgedaan.

Maar waarom kwam God hem dan niet halen? Waarom moest hij al deze zonde en al deze gruwel aanzien, tot het zijn hart bijna deed barsten van ellende en verdriet?

Iedere Dinsdag en iedere Vrijdag droeg de Nieuwsbode van het dorp en de omstreken het wereldgebeuren zijn opkamertje binnen.

Nee, het einde kon niet ver zijn, het oordeel over de zonde kon niet langer rente was kon hij zich alleen maar voorstellen, als hij dacht aan de gemeenteraad. Maar zwart op wit stonden daar de verschrikkelijke gebeurtenissen. Of regeerde daar in Rusland Satan niet in levenden lijve? Wie kon anders zulke schrikkelijke smaadheid uitdenken over God en Zijn Woord?

Stond de krant niet vol van moorden en doodslagen, van oorlogen en geruchten van oorlogen, van pestilentie en hongersnood en aardbevingen?

Nee, het einde kon niet ver zijn, het oordeel over de zonde kon niet langer uitblijven.

De zonde, die was als een modderpoel, waar de aarde al meer en meer in weg zonk.

En was het dan geen zonde, zooals het hier in de naaste omtrek toeging?

Albert, die naar een vergadering van jonge boeren ging en vond dat de regering niet genoeg dit deed en te weinig dat — die zooveel van de koeien had laten afslachten, omdat het moest — jawel, alsof de Heere God al dat vee geschapen had, alleen om het af te slachten.

En dan steun voor dit en steun voor dat en de boerderij, die niet opracht. Geen wonder, als je zoo boerde.

Maar waarom, waarom moest hij dit alles zoo lang nog dragen? En waarom duldde de Heere het nog langer, dat Zijn Naam werd gelasterd en smaadheid werd aangedaan?

Nu begon het ook al te roeren en te gisten in de kerk. Dominee was oud en moe, maar als hij eens met emeritaat ging, dan.....

Zou het dan óók nog mee moeten aanzien, dat de kerk van het dorp, de erve der vaders, in de handen van den Booze viel?

Zoo was al sterker in zijn hart de stem geworden, die zeide: Nee, zekerlijk met de Heere zal recht doen en het vergelden!

En dan had hij gedacht: het was niet mogelijk, dat God de aarde nog opnieuw zou doen ontwaken, dat de tijd der genade nog verlengd zou worden. Het had immers geen zin meer, de tijd was rijp.

Daarom had hij stil aan zijn venster gezeten, en gelezen. Waakt dan en bidt, want gij weet niet de dag, noch de ure, waarin uw meester komt. Ziet, hij komt als een dief in de nacht.

OPGANG

Daarom had hij niets meer met de hof en met het leven en met daarbuiten te maken willen hebben.

En diep, diep in zijn hart was er een kleine hoop — niemand meer na hem op zijn boerderij. Maar nooit had hij verder daarop door durven denken, want dit was te menselijk en zondig.

Hij begon weer langzaam terug te gaan. Er was iets in de lucht om hem, dat hem benauwde. Dat zijn oude boerenbloed onrustig maakte.

Hij voelde het leven kloppen en gisten rondom hem, maar zijn harde gedachten verzetten zich. Het kon toch niet, dat nu, nóg eens, weer eens, de weelde van de zomer zou openbloeien over de landen?

Zou God dāt kunnen dulden?

Wéér een jaar over de aarde de genade van de zoetgeurende zomerdagen en de schoone zomernachten doen gaan?

Wéér een jaar het leven verlengen?

Was dan God zóó goed en zóó genadig, dat Hij ook over de hopelooze verwarring van deze tijd nog weer Zijn milde, troostende handen wilde laten gaan, zoodat de aarde opnieuw ontbloede voor Zijn aangezicht?

Hij bleef staan, vlak bij de hoek waar de oprit naar zijn boerderij begon, waar de smalle sloot een bocht maakte, en waar de elzen over het kabbelende water gebogen stonden te droomen.

En voor zijn oogen ontplooidde zich het wonder, gewerkt door Gods eigen hand. Want vlak bij hem wuifde zacht een takje van de oude boom, een kleine zwarte tak, met zware bloeiende katjes.

Het was of in dat eene kleine takje, hij weer de zomer zag opengaan boven zijn boerderij en landen.

Weer eenmaal zou de lente komen en zingen in het hart der menschen. Weer zou de zomer boven de wereld staan in volle praal. Zoo groot en zoo genadig was God.

En hij had in zondig verlangen het einde begeerd, en daarom gebeden. Hij had niet langer geduld kunnen hebben, niet met de wereld en niet met het dorp en niet eens met zijn eigen hoeve en de menschen daarop.

Maar God zag het wèl aan en verlengde opnieuw de tijd der genade.

Moest hij daarom hier nog blijven, om in het laatst van zijn leven de groote les nog te leeren — die der Goddelijke lankmoedigheid? Als God zoo lang de wereld spaarde en droeg in het gehengen Zijner goedertierenheid, moest hij dan niet leeren geduld te hebben met zijn eigen kinderen en volk en vee en nederig van hart te blijven?

Aan het venster van zijn opkamertje stond reeds de groote ster, van elke avond, toen hij aanschoof in zijn krakende leunstoel.

Het was al laat, veel later dan anders.

Hij was een oude, moede man, wachtend op het einde van zijn leven.

Maar dat wachten was niet nutteloos en zonder doel. Ook het levenseinde had zijn eigen beteekenis.

En zijn gedachten, steeds zich bewegend en vormend in de oude taal van den Bijbel, zochten moeizaam de eeuwige, goddelijke belofte: Voortaan, alle de dagen der aarde zullen zaaiinge en oogst, en koude en hitte, en zomer en winter, en dag en nacht, niet ophouden.

Toen sloot God de avond over hem toe en Zijn vrede stroomde over de wrok van een menschenhart.